

علوم و اقتصادی و اجتماعی

مجموعه

هر آبت برنجی کونی نشر اولنور

مؤسسلری :

احمد شعیب ، رضا توفیق ، محمد هارید

مندرجات :

حیات اجتماعی : بدیع نوری . — ایکجی فلیب : احمد
شعیب . — زراعی پروگرام : احمد مختار . — مباحث روحیه :
ساطع . — تربیه عقلیه : دوکتور ادهم . — تربیه ، تحصیل :
فاضل احمد . — فرانسه اختلال کیری : احمد شعیب . —
یکرمجی مصرده مسئله اقتصادی : حسن نحسین . —
۱۸۶۵ و ۱۸۶۹ سنلری استقراضنک مقاوله نامه سی .

مدیر و صاحب امتیازی :

محمد هارید

امور اداره و تحریریه : نور عثمانیه جوازنده طنین اداره خانه سی

نسخه سی : ۱۰ غروش

استانبول

باب عالی جاده سنده هلال مطبعه سی ، نومرو ۶۶

ترسيه، محصل

اون دو قوزنجی عصر میلادی، ماضینک قافله اعصارینه الخاق ایدرکن آنی یه عائد یوزسنه لک بر حوصله زمانک قبولرینی آچان یکر منجی عصر، بیوک بر ثروت عرفان و عظیم بر کتله مسائل توارث ایتدی. بو ثروت، کره اوزرنده بشرک تکملات دماغیه نقطه نظرندن «انسان» وصفنه — ولوپک ناچیز اولسون — راسته تاق جدی کوسترمکه باشلیدی کوندنبری وجود جمعیتی ترکیب ایدن افرادک مختلف فعالیتلرندن اقتطاف ایدیله بیلن ثمره لر تشکیله ایدر. بونلردن قون حاضره نك اوزون بر نتیجه تکامل اوله رق بالاستحصال قطعی بر صراحتله ادعای حقیقته صلاحیتدار اولدینی بردانه سی ده حیاتک بر مصارعه متدایه دن عبارت بولدینی حقیقتیدر. علم حیات اربابنک جمله سی شو دستور فئیده توحید افکار ایلشله دیورلرکه «موجودیت بر مجادله، یاشامق ایسه بر غالی تدر». ارض اوزرنده کی موجودیت فانیه نك دکل یالکز بز زوالی انسانلره، حتی بتون اجسام عضویه به تشمیل نفوذ ایدن بوقانون الیمی شبه یوق که بشریتک ایلک سیالری اولان اجداد ابتدایه من اوزرنده ده حکم مستبدانه سی اجرا اتمش. بویالک انسانلر مخوف تأثیراتی بولندقلری مختلف محیطلرک بی حس قیشلرینه، ظالم صیقلرینه، وحشی حیوانلرینه، اولدیرنجی خسته نقلرینه معروض بولنجه، اجداد مجهوله لرندن توارث ایتدکلری سوق طبیعی حیاته کندیلرینی، بتون شدو مهاجمات خارجیه به قارشى تسلم و تجهیز ایتک احتیاجی دویشلر.

و دماغلرینک او حال ابتدائی تکملنده ، همان هر حادثه سی سؤ تفسیره مضطر بولندقلری طبیعت قارشى ینه طبیعت اوزرنده موجود بعض وسائله بر چاره تحفظ وجوده کتیرمشلر . بوکون هر درلو اناریله سلسله حیوانات اوزرنده بر سریر تحکم اشغال ایدن انسانلرک بتون تکاملاتی کندینه ایسته او ایلک ساحه کشفیاتی زمین انکشاف انخاذ ایتش ، هر کون اونک دار و محاط مجهولات افقلری بر از توسیع ایدرک کینشلیه . نیشدر . فقط بو توسع تدریجی بالطبع انسانلرک یکدیگری ارسنده کی زمین مناسباتی ده بر وسعت مترایده ایله بیوتمش و بوضوطله یواش یواش فامیلار ، قبیله لر ، عشیرت لر « سیتلر » ، حکومتلر شکل ایلشدر .

جمعیت بشریه نك شو تکمیل تدریجی انساننده کچدیکی صفحات استعماله پك اوزون و پك قاریشیق . بناءً علیه فلسفه حاضره نك محور محاکماتی تشکیل ایدن و ملاحظات آتیه مزده بزه لزومی اولان فکر تکاملی محترم قارئلره اخطار ایدره نك دائره موضوعمه کیره جکم .

دیشدم که جمعیت بشریه بیودجکه انسانلر ارسنده کی مناسبترلده تکرر ایتش . بو حقیقه عینی زمانده بشریتک احتیاجات متنوعه سی ده چوقلاشمش اولدینی بداهتی علاوه ایتک لازمدر . اولجه صیادلقله یشایان اقوام ابتدایه نك لوازم حیاتی پك محدود ایکن بوکون بالفرض مائر مدینه نك لوندره کی ، پارس کی ، نوپورق کی رر مشهر عظیمی دیمک اولان بیوک شهر لر ده کی ارباب ثروتک تعداد احتیاجاتی بیله همان غیر ممکن بر حاله کلشدر . و بو احتیاجات کوندن کونه تکرر ایتلکده دره بناءً علیه ارتق ایجه حس اولنجه باشلامش که انسان ایچین اک اول اولان شیلردن بری حیایده کی مجادلات بی نهاییه ایرکندن حاضر لنق ؛ ارض اوزرنده کی مسافرت موقته من انساننده طبیعتدن اک بیوک حصه سعادتق استحصال ایتنه نك چاره سنه باققدر .

او حالده بزم کوزلیمزه حیاته کی اسیاب موفقیت و سعادت کو سترن بر عدسہ بی کیم طاقہ جق ، و بو عدسہ ایله کوردوکز شیلری تصرف و استعمال ایتک ایچون چاره بخش اولان قوتی نه ویره جکدر؟ دییه بر سؤال ایراد ایدہ بیلیرز . شو سؤاله قارشی علی الاکثر ویریلن جواب بر ایکی کلمه دن عبارت : تربیه ، تحصیل ..

فقط تربیه نک ، تحصیلک حقیقت و ماهیتی تحری ایتک ، بو کلمه لریک حوصله مفهومی نه شیمی یه قدر کیرمش اولان فکرلری بالخیل بونلرک اعانت نوربله کندیمره سالم بر خط محاکمه چیزمک ایسترسک کورورز که غایت مهیب و هیبتی قدر مهم بر مسئله اجتماعیه قارشیسندہ بولنیورز . فی الحقیقه عصریمزک مقدرات فکریه سی فهرسته تدقیق و تبعلریله بیوک بیوک تأثیرات قید و علاوه ایتمش اولان فیلسوفلرک ، عالمرک ، ادیبلرک افاده لرینه نظراً مسئله تربیه نک عالم انسانیتده تاریخ ایرادی بزدن اولدجه اوزاق بر مسافه اعصارله ایریلور ، همان هر مسئله اجتماعیه ده بر مثال تاریخی اولمق اوزره حکایه حیاتلرینک برر فصل مخصوصی ارئه اولنان اسکی یونانیلرله رومالیلر نظرندده مباحث تربیه و تحصیل یو کسکجه بر پایه اهمیت اشغال ایتمش . بو ایکی ملتهک مکتبلرنده ریاضات بدنیه ، موسیقی ، ادبیات ، فلسفه تعلیمه نقدر اهتمام اولندیغی هر کس بیلیر . بر خوق زمان ایسه غربی اوروپاده تحصیل و تربیه یونان و روما اثارینی تدقیق و مطالعهیه انحصار ایلش کیدی . بتون بودورلرده تحصیل ، بر نوع زینت فکریه ، انسانی اقرانی اره سنده تمیز ایتدیره جک بر جنس ظرافت اوله رق تلقی ایدیلور ، حیات مادیه نک مقتضیات مختلفه سنی تدارک و احضاره خادم معلومات مفیده مظهر رغبت اوله میوردی . جهان فلسفه یه امر املر کی یتین اثرلر اهدا ایتمش اولان انکلیز فیلسوفی هر برت سپنسر

دیورکه «اکثریا بر خطا ترك ایدیلنجه ایچیه زمان بونك متناظری اولان بر یاکشلفه دوشولور . بوسبيله یالکز انکشاف و تکمل بدنیک غایه تربیه اتخاذ ایدیلدیکی اوزون عصرلردن صکره یکی بر سلسله ادوار باشلامشدرکه بونك ظرفنده متفکرینک مطمح نظری یالکز دماغک تنویر و تربیه سندن عبارت قالمشدر .»

شو افاده دن ا کلاشیلیورکه یونانیلر ، رومالیلر بزه نه قدر اوزاقسه « تربیه و تحصیلن مقصد اصلی ندر ؛ اساسده تماماً برلشن بویکی امر مهم ناصل اجرا ایدیلیدر ؛ انسانک تکمل حقیقینسی تأمین ایچین نه کی حقایق علیه مرکز محاکمات اتخاذ اولمایدر ؟ ... الخ » کی جدی ومهم مسئله لرك فی و واقفانه بر صورتده تدقیقه باشلانیدی قاریخ ده زمانزه همان اوقدر یقین . شو سبيله مسئله تربیه ایچین حال حاضرده اک قطعی واک صوک سوز سولتمشدر دیمک طوغرو اوله ماز . فقط بوبابده جاری نظریات مختلفه نیک مهملرینی کوزدن کچیر مکده ظن ایدرمکه بیوک بر فائده اجتماعیه واردر .

اهمیتی بر صنف متفکرینه کوره « تربیه انسانکی متنوع خاصه و استعدادلرك یکدیگر بیه موازی وهم آهنک بر صورتده تکمل تدریجیسیدر . بوتریف شو صورتبه توسع ایدیلور : تربیه انسانلره قیمت وقوت ویره جک احتیاساتی دائماً نظر اعتبارده بولندیران برمه توددر . برمه تودکه مزاج روح اوزرینه استناد ایدرهک طبع بشرک بتون قابلیاتی اظهار اساسات حیاتی تمیه و بیدار ایده جک و انسانک بر قسمی تکاملندن اجتناب ایله جکدر .»

ایشته دیگر بر قاچ تعریف :

« تربیه ایتمک ، چوجفک منابع استعدادینی حیات ماده ، حسیه

وفیکریه نك مقتضیات مختلفه سنه تطبیق ایتمکدر .

« تربیه ، انسانی ابتدا کندیمی ، ثانیاً همجنس لری ایچین قابله اولدینی قدر مکمل بر آلت سعادت یامقدر . »

« بزى مکمل بر حیات ایچون حاضرلق ؛ ایشه غایه تربیه . »

تربیه نك ، غایه تحصیلک شو مختلف صورتلقدیسنده محسوس بر تکامل وار .
برنجی تمریفه نظراً هرینک هدف مساعیسی اولق لازم کلن شی قابلیات
عمومیة روحک انکشاف تامی ...

محصله سنده پک مهم و بیوک بر حقیقت پارچه سی صاقلادینی آشکار
اولان شو مطالعه نك دائره شمولی کینشلتک ، حدود تطبیقیه سنی تعین
ایلك ایسترسک کورورزکه مذکور مطالعه ظن ایدلدیکی قدر واسع
دکدر . انکشاف و ایتدیلمسی توصیه اولنان قابلیات عمومیة نك عجا
جمله سی مفیدمیدر ؟ شخص و جمعیت بوندن صرف ایده جکی امک نسبتده
مستفید اوله بیلیرمی ؟ صکره بو قابلیات هر شخصده متجانسیدر ؛ الخ ...

مطالعه مذکوره نك صلاحیت شمولی تقصیر ایندن بوکبی نقطه لر نظر
اعتباره آلتجه دیگر تعریفانک دائره احتواسنه کیرن اقسام حقیقه ده
مراجعت ایتمک لزومی ثابت اولیور . دینلشدی که غایه تربیه انسانی ابتدا
کندیمی ثانیاً همجنس لری ایچین ممکن اولدینی قدر مکمل بر آلت سعادت
یامقدر . فقط سعادت نه دیمکدر ؟ و هانکی وساطله انسان بر آلت
سعادت ، یایله بیلیر ؟ سعادتک « مه تافیریک » بر تصویر فلفیسی یایق
مقصد اساسی تربیه نی تعین ایتمکدن هر حالده پک کوچدر . و اعتراف
ایده لم که هیچ بر نتیجه مثبتده ویرمز . بناء علیه انسان حیاته ضروری
الصرف اولان فعالیتاتی تدقیق و بوناری اهمیت طبعیه لرینه کوره تنسیق

ایدیسه کوریسورکه غایه مساعیز حد اعظمی ذوق حد اصغری زحمتله
استیصال دیمک اوله جق .

هر برت سنسر فعالیتلرمزی شو صورتله تصنیف ایدیور :

۱ شخصک طوغریدن طوغری به حیاتی محافظه ایچین صرف

ایتدیکی فعالیت

۲ شخصک حیاندکی لوازم اساسیه بی استیصال ایچین مصروف

فعالتری

۳ قاملیا حیاتنک ایجاب ایتدیردیکی فعالیت

۴ مساعی اجتماعیه

۵ فعالیت بدیهیه (صنایع نفیسه)

دیمک اولیورکه انسان هرشیدن اول حیاتنک حسن محافظه سی ایله
مکلفدر. بو خصوصده کی اک مهم عاملی ایسه بلا شبهه صحت و قوت تشکیل
اید. اوت صحت و قوت . زیر حیات اجتماعیه ، اخلاقیه ، وفکریه مزده
صرفه محتاج اولدیغمز قوتلرک منع اصلینسی اوراده بوله جقز. شو سببله
ایلك وظیفه تربیه بزه حیات و صحتزك اصول محافظه و تکملنی اوکرتمکله
باشلیور. بیوک بر آمریقالی شو حقیقتی افاده ایچین انسانی تربیه ده ایلك
یاسیله جق شی انسانی این بر حیوان ایتمکدر دیمش .

حیاند محتاج اولدیغمز شیلرک بر قسم مهمی ده مفید بیلکیلرله
هم کندمز ، هم ده همجنسارمز ایچین فائده لی بعض اعتیادات و سائر
تشکیل ایدر . و دینیله بیلیرکه معلم و مرینک باشلیجه وظیفه سی ده بوراده
باشلار . مربی بسیقولورزی دلالیله بیلنله بیلن قابلیات روحی ، ذکا ،
حافظه ، قوه تمیزه و سائره کی عناصر دماغیه ایضام ایدن خصوصی
انماک و استعدادلری صحیفه ملاحظاته قیدله دائماً بسیطدن مرکبه ،

معرفدن مجزده دوعری ایلرلیله جک ، اولایلی بر حیوان یا عقله تربیه سنه باشلانان وجودی نهایت — ممکن اولدینی قدر آز بر زمانده — مکمل بر انسان اولق ایچون مقتضی وسائط ماده و معنویه ایله مجهز بر حاله کتیره جکدر شو صوک زمانلرک تجدیدات فکریه سی و قتیله مباحث تربیه یی اوزون اوزادی به اشغال ایدن بر چوق زواندک طیبی ایچون صبرسنه لایق دوریور . دیورلرکه چوجق لک دماغی حیاته کنیدلرینه هیچ بر نفع جدی تأمین ایده میله جک اولان و ذاتاً اونودلغه محکوم بولنان بر چوق حشو و فسفسطیه ده پو یا بق زمانی ارتق کچمشدر . بتون درس لر ، مکتبلر عصر مزک احتیاجات عملیه سنی تطمین ایده جک ، کج ینلرده قوه تشبیه ، قوی بر ارادت ، نافذ بر نظر تحلیل ، صا غلام بر فکر ترکیب کی فضائل اجتماعی ایقاظ و تفذیه ایله جک بر شکل و ماهیت اکتساب ایتلیدر .

دوقور تولوز بر چوق مطالعاتدن صکره حافظه انسانیده محکوک قاله بیان مقدار معلوماتک بالنسبه پک اهمیتسن اولدینی نظر دقه آله رق مادامک دیور بوقدر آزشی حفظ ایدیله بیله جکدر احوالده اوقدر اوزون مطالعه نه لزوم قالیر ؟ و غایه تحصیلک یا لکز ینه ادخار معلوماتدن عبارت اولوب صرف بشقه بر طاقم نتایج مفیده اولدینی کوره رک شو . توصیه لری ایدیور :

« دائماً ذاکک ، یعنی حادثات جاریه یی تفحص و تحلیل ایده جک اولان قوتک ، توسع و تعالیسنه چالیشیلدیر : حادثاتک کیفیت و قوعنی ادراک ، ولدی الايجاب تجارب ذاتیه ایله تحقیق و توثیق . ایشتندیکمز فکر لری تحلیل و تنقیده اسباب اضافیتلرینی تعیین ، محتوی بولندقلری قسم نظری یی اخراج ، مختلف ذهابلری اطلاعات صحیحهدن تفریق ، بشقه لرینک افکارینه عدم

اسارت، كرك انتخاب اولنان مسلك حياتده و كرك خصوصات سائرۀ
عمرده طوغری دوشونمك؛ تأثیرات خارجیه صور مناسبه ایله مقابله،
تشبث شخصی به مالکیت، افکار و حرکاتی بر طبق نتائج مفیده تولید ایدیه جك
صور تکرده مزج و ترکیب

عصر هنر ك احتیاجات عملیه سی نظر اعتباردن اوزاق طوتولما یا جق
اولورسه کورولور که دوقور تولوزك سوزلری مهم بر یكون حقایق احتوا
ایدیور. مع مافیه اعتراف ایتلی که اوغاییه وصول دخی مقصد اساسی
تربیه یی تماماً تأمین ایش اولماز. چونکه انسانده برده حیات حسیه،
حیات اخلاقیه واردر که بونلرده حیات دماغیه قدر محتاج تربیه در.

شایان دقت بشقه جهتلرده وار: عجبا شو افکار و ملاحظات
ساحه تطبیق اوزربنه تماماً قابل تقلیدر؟ انسانلری بر تربیه متجانسه
ایله انکشاف ایتدیرمکه اونلر ك قابلیت جلیه لری مساعده کار بولنور می؟
بو وبونك کبی نقطه لر چوقدنبری اوروپا متفکرینه اك جسمیم بر سرمایه
مناقشه تشکیل ایدیور. بر زمان ادمون دهمولن چیقیدی. آفلو ساقسونلر ك
لاتین اقوامنه اسباب رجحاتی تدقیق ایدرکن بو خصوصده کی اك بیونك
مؤثراتی هرایکی قومك تربیه عمومیه سنده، وبونك نتیجه سی اولان طرز
تلقی حیاتده بولدی. (ماقس لقلر) (پول بورژه) (ارنست لایوس)
(ژول لومتر) وسائرۀ کبی متحیزان اکابر پروغراملر ك طرز تحصیلك
فالفندن، کنجاری حیاتۀ فارشی عظیم وعاجز براقدیغندن بحث ایتدیلر،
قوتفرانس لر ویردیلر. استقبالك الحق انگلیز تربیه سی تقلید ایله تأمین
ایدیه بیله جکئی، اسکی فکر لر ك مطالعه لر ك دوامی معلول حیات و محکوم
سقوط انسال مریضدن بشقه بر شی یتشدیره میه جکئی حالا فریاد ایدر ك
اعلان ایدنلر وار.

بتون علما و معلمینك اوزون اوزون راپورلری اوزربنه پروغراملر
تعديل ايدلدى . فقط هر طرفده ينه اسكى عدم ممنونيت ، ينه اسكى
صدای اشتكا ! .

نېچين ، نهدن ؟ بوسؤاله (كوستاولو بون) جواب ويرمش . چونكه
ديمك ايستور ، بز تربيه دن ، اونك تعديل واصلاحدن بحث ايدر كن
كند مزى ، كندى قابليات عريقه مزى ، اجداد مزك ، اعتيادات مزك ، مقدرات
استقبال مز اوزرنده كي غير مرئى فقط شديد تاثير لى اونيوزر ؟ اونيوزر كه
مايه التقليد ايدىمك ايستد بكمز انگليز تربيه سنى توليد ايدن شى ده انگليز
روحى ، انگليز خصائيدرو . ومادامكه بز او روحه ، او خصائله مالك دكلز
واوله ميز ؟ تقليدله يابهيله جكمز شى نهايت فرانسز روحى اوزرينه برانكليز
وريسى طلا ايتمكدن عبارت قالير . شو مطالعه اكتسا اينديكى مبالغه دن
تجريد ايدىلنجه اعلا ايديله جك عمومى بر بنای محاكمه نك اك قوى
انسانلرندن برى تشكيل ايدىلير .

بر ملك تربيه سنى تشفيه ايچين اوغراشير كن ، او ملك روحى ،
اوروحده كي امراض طبيعى يي بلك ، بر خسته يي نداوى يه باشلامه دن اول
ذات مرضى تشخيص ايتك كې بر حركتدر كه الزمدر فقط بر ملك روحى ،
احتياجات حقيقه وثابته سنى تماماً تعيين ايتك عجباً قولاي ، حتى قابل بر
شيدر ؟ بو خصوصده دماغ انسانى يه رهبر لك ايدن تاريخ ، بسى قولوى
وتفرعاتى كې اطلاعاتك ثروت حاضره سى مسئله يي بر صراحت قطعيه
ايلاه حل ايتك وسائلى اعطادن عاجز بولنور . وبتون اختلاف ومناقشه لر
وجوه مسئله نك مختلف نقاط نظر دن مشاهده ايديله رك هيئت مجموعيه سيله
ارائه اوله ماسندن نشأت ايدىيور . بناءً عليه بر طاقم قسمى حاللر ك تنسيق
وتنظيمه بر مجموع مكمل تشكيلنى آيدن بكليه جكر .

فقط بزم ایچین اهم بر وظیفه وار :

بواغتشاش افکار آره سنده یولازی شاشیره رق قابل اجرا شیرلی
اونوتمه مق . بوده مشکل برشی دکدر . چونکه فکر لر نه قدر مختلف
مجرالده اقارسه آقسین ؛ بوکون همان هرشیده اولدینی کی مسائل تحصیل
وتربیه دده لزوم و اهمیتی عمومک قرین تصدیق اولمش بک چوق
جهتلر واردر . مربی بونلری ترقیات علیه نک صور مختلفه ایله ابدال
ایلدیکی وسائط تکمیلی تعقیب و تخری ایدره ک موقع تطبیقه قویمغه ،
تجارب ذاتیه سی توسیع ایله یکی شیر بولمغه چاشملی و نصب مناقشه سی
ختم بوله رق سلك حقایقه داخل اولان کشفیات جدیدیه یی اولکی جمله
دساتیره علاوه ایلیدر .

تربیه نک شوقسم عملیه سی - که بلاشه الذیاده حاز اهمیت اولانیدر -
نظر مطالعه دن کچیریلرکن سنسرك وصایای آتیه سی اونوتمه مق هر حالده
الزمر صایم :

اوله حرکت ایدملی که چوقق اجرای تدقیقه کنیدی ارزوسیه
سوق ایدمش اولسون و مشاهدات و کشفیاتنک نتایجی بالذات استحصاله
کسب موفقیت ایسن

چوجغه ممکن اولدینی قدر آزشی تعلیم ایدره ک دماغی قابل اولدینی
درجه ده فضله شی بولمغه سوق ایتملی . انسانیت تربیه سی کنیدی کنیدنه
یاهرق ترقی ایلشدر

طرز تربیه تمدن انساننک کوچوک برنمونه سی اولمی . ممکن اولدینی
قدر اختیاری ، بنفسه اجرا ایدملی و حظ و ذوق ایل مترافق بولمیدر
حین تربیه و تحصیلده دایما بسیطدن مرکبه ، مصر حدن غیر صریحه
معرفدن مجرده ، تجربدن تعلی و تصویری به دوغری یوروملیدر

ینه عینی مسئله ایچین پسیقولوژینک سویلادیکی صوگ کلهلر ایسه ایشته شو
دستور فئیده تکشیف اولئیور :

غایه تربیه انسانده کی .ضرر افعال منعکسه بی احمایله حرکات مذکورده نك
نافع قسمتی تزئید و تنمیه ، صفت تربیه ایسه محسوس و وجدانی مدرکاتی
غیر وجدانی بر حاله کتیرمکدن عبارتدر !

فاضل احمد